

Lnu.se

Betygsättning i språkämnen

Emil Tyberg

Universitetslärare i engelska och språkdidaktik

Samverkansansvarig skola-universitet (ämneslärarutbildningen)

Samordnare av Språklärarnätverken

Motto: Vi lär av varandra

M: emil.tyberg@lnu.se

Mina favoritområden:

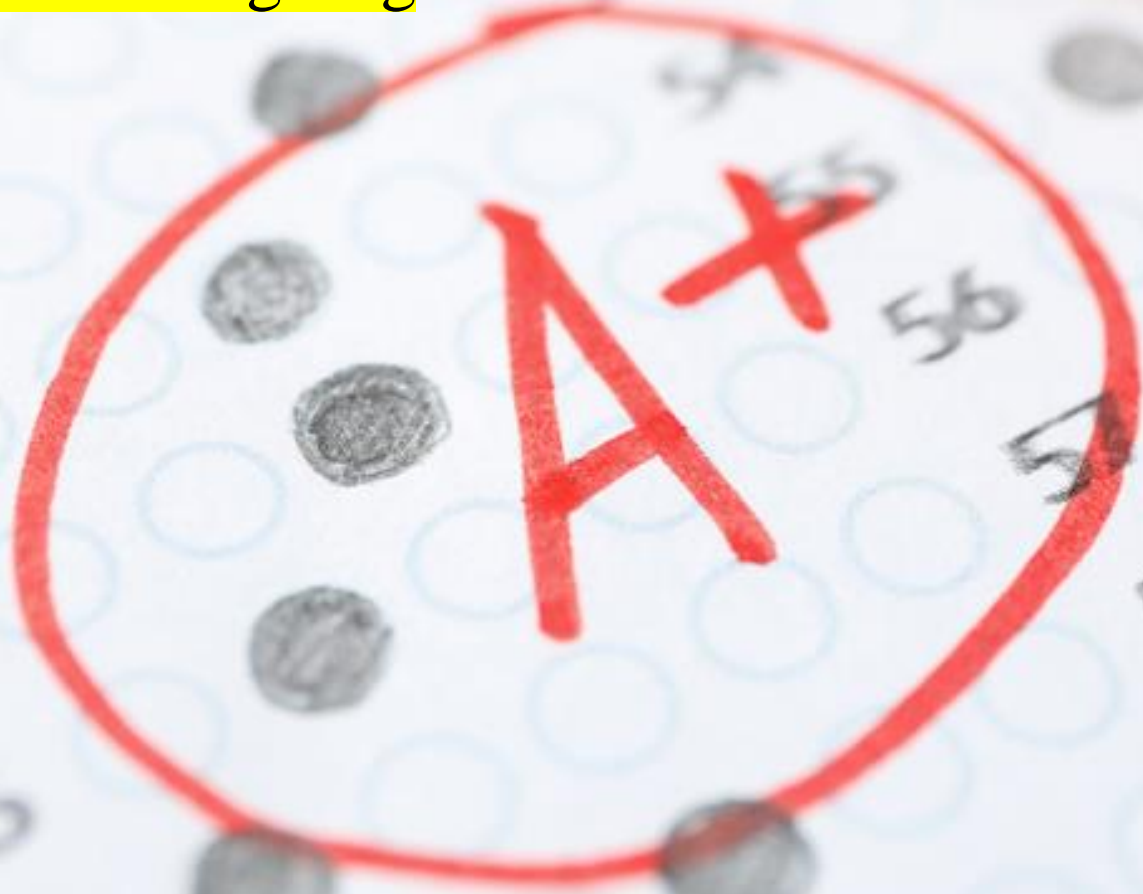
- Bedömning i skolan
- Läs- och skrivundervisning
- Skolan i helhetsperspektiv
- Verksamhetsförlagd utbildning

Gy25 – samma betygskriterier för alla nivåer

Att sätta betyg eller inte sätta betyg
– det kan man fråga sig

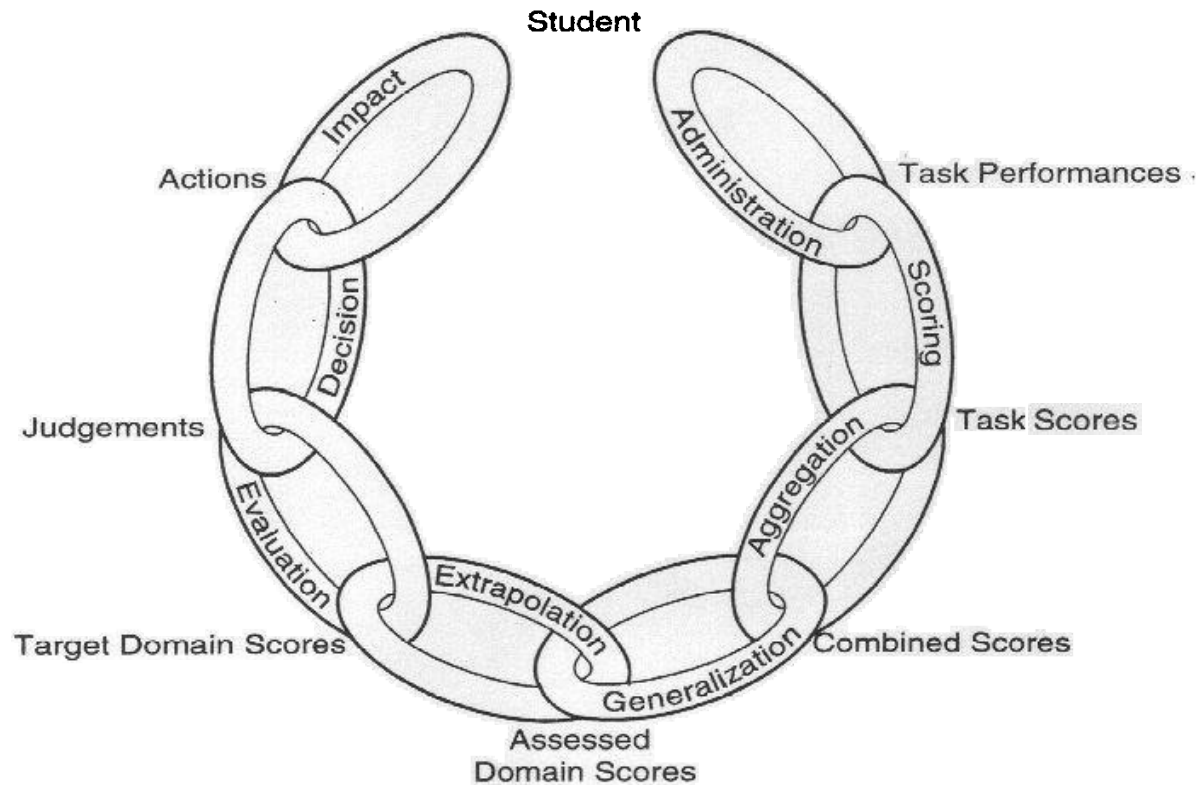

”Vi hade bedömning i volleyboll idag
– jag fick ett C.”

”Utan tvekan utgör prov och de betyg prov ger upphov till den viktigaste formen av påverkan på människors sätt att lära i de flesta utbildningssammanhang.”

Marton m fl, 1977

Crooks, et al. – the assessment chain

Crooks, Terry J., Kane, Michael T. & Cohen, Allan S. 1996. Threats to the Valid Use of Assessments. *Assessment in Education*, 3 (3)

Validitet i betygsättningen

- Att man betygsätter *det som ska betygsättas*.
- Att man betygsätter *reliabelt/rättssäkert*.
- Att man betygsätter med ett *adekvat underlag*.
- Att man betygsätter *när* man ska.
- Att man betygsätter med så *positiv washback* som möjligt.
- Att man betygsätter på ett sätt som är *transparent* för eleverna.

Två scenarier

Efter att läraren Kalle har avslutat ett arbetsområde i läroboken låter han eleverna ta ett sammanfattande test. Provet testar såväl hörförståelse som elevernas förmåga att läsa och skriva. Det består av tre delar som testar varje förmåga för sig. Respektive del kan ge 20 poäng och 60 poäng är därmed totalpoäng. För att få betyget E på provet måste eleverna ha 35 poäng och dessutom måste de ha minst 10 poäng på respektive del för att få ett godkänt betyg. I övrigt är betygsskalan enligt följande: 55 A, 50 B, 45 C, 40 D.

Provdelen i att lyssna och läsa består av en kortare dialog som spelas upp två gånger, samt en kortare skriven text där eleverna efter att ha lyssnat, respektive läst, fyller i svar på ett antal flervalsfrågor samt fyller i lucktexter. Den skriftliga provdelen består av att författa en kortare beskrivande text inom ett ämnesområde som är relaterat till det område som har berörts under de senaste veckornas undervisning.

Testet tas på tisdagslektionen och eleverna får tillbaka det rättat och betygsatt på fredagslektionen samma vecka. Kalle berättar för eleverna att han är nöjd med resultatet och att många har lyckats väl. Han ger eleverna fem minuter att titta igenom provet och går runt och svarar på eventuella frågor. Sedan samlar han in proven och ber eleverna ta fram sina läroböcker och slå upp sidan 45, där ett nytt kapitel och arbetsområde väntar.

Läraren Pelle ger eleverna i klassen en oförberedd provliknande uppgift under en av sina språklektioner. Uppgiften handlar om att läsa en text som behandlar ett arbetsområde som eleverna avslutade för någon vecka sedan. De uppmanas ta anteckningar och stryka under i texten, på det sätt som de är vana att arbeta.

När de har läst färdigt texten ombeds eleverna att i punktform notera de detaljer som texten tar upp och som det är viktigt att förstå och kunna förklara för att få en bra helhetsbild av det de läst. Därefter skriver de en kort sammanfattning av vad texten handlar om och de ombeds använda sina egna ord så mycket som möjligt.

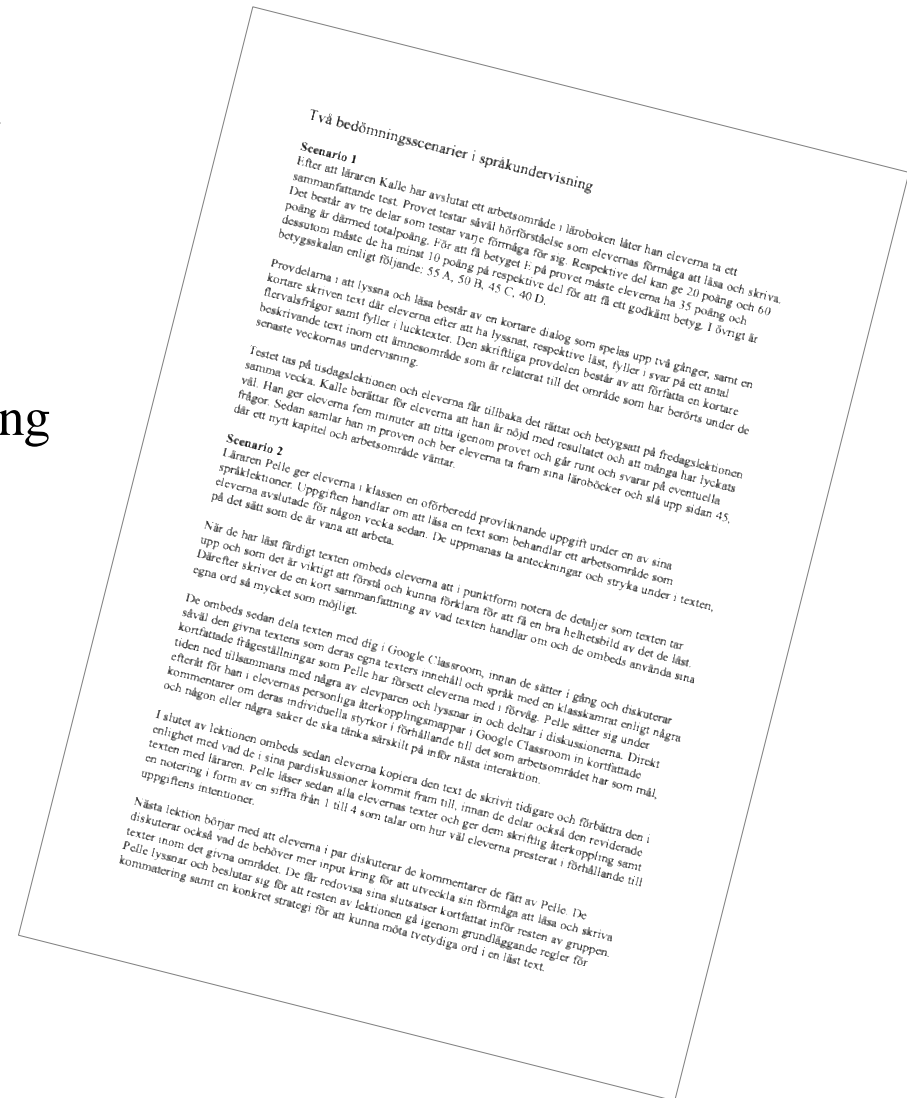
De ombeds sedan dela texten med dig i Google Classroom, innan de sätter i gång och diskuterar såväl den givna textens som deras egna texters innehåll och språk med en klasskamrat enligt några kortfattade frågeställningar som Pelle har försett eleverna med i förväg. Pelle sätter sig under tiden ned tillsammans med några av elevparen och lyssnar in och deltar i diskussionerna. Direkt efteråt för han i elevernas personliga återkopplingsmappar i Google Classroom in kortfattade kommentarer om deras individuella styrkor i förhållande till det som arbetsområdet har som mål, och någon eller några saker de ska tänka särskilt på inför nästa interaktion.

I slutet av lektionen ombeds sedan eleverna kopiera den text de skrivit tidigare och förbättra den i enlighet med vad de i sina pardiskussioner kommit fram till, innan de delar också den reviderade texten med läraren. Pelle läser sedan alla elevernas texter och ger dem skriftlig återkoppling samt en notering i form av en siffra från 1 till 4 som talar om hur väl eleverna presterat i förhållande till uppgiftens intentioner.

Nästa lektion börjar med att eleverna i par diskuterar de kommentarer de fått av Pelle. De diskuterar också vad de behöver mer input kring för att utveckla sin förmåga att läsa och skriva texter inom det givna området. De får redovisa sina slutsatser kortfattat inför resten av gruppen. Pelle lyssnar och beslutar sig för att resten av lektionen gå igenom grundläggande regler för kommatering samt en konkret strategi för att kunna möta tvetydiga ord i en läst text.

Diskutera de två scenarierna utifrån följande validitetsperspektiv:

- relevant underlag för betygsättning
- validitet i förhållande till betygskriterier
- lärtillfälle för eleverna
- autenticitet
- reliabilitet
- praktikalitet
- washback
- transparens

ÅK 9 Engelska: Reception – listening (Lgr22)

Betyg A

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **på ett välgrundat och nyanserat sätt såväl helhet som detaljer** i talat språk i måttligt tempo och i olika sammanhang. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder på ett **relevant, effektivt och problematiserande** sätt det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

Betyg C

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **på ett välgrundat sätt huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer** i talat språk i måttligt tempo och i olika sammanhang. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder på ett **relevant och effektivt** sätt det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

Betyg E

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i talat språk i måttligt tempo och i olika sammanhang. Eleven väljer med källkritisk medvetenhet innehåll från muntliga och skriftliga källor av olika slag och använder på ett **relevant** sätt det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

Jag ser alldeles för många exempel på att betygsättningen används som redskap för något som den inte är ämnad för...

Bildkälla: <https://allpointsfasteners.com/blog/impact-tools-for-screws-wrong-tool-for-the-job.html>

Anledningar till att betygsättning överanvänds

- För att 'ha ryggen fri'
- Eleverna vill ha betyg på allt
- Huvudmannen kräver det
- Underlättar slutgiltiga betygsättningen
- Webbaserade bedömningssystem
- Eleverna har rätt att veta hur de ligger till
- Motivationsfaktor
- För att så gör vi på min skola

Anledningar till att *inte* överanvända betygsättning

- För att 'ha ryggen fri' finns det många sätt att arbeta/dokumentera.
- Om man betygsätter allt gör man det svårt för sig som lärare.
- Huvudmannen kräver det, men det finns lite (eller inget!) stöd för det.
- Den slutgiltiga betygsättningen bör göras med andra utgångspunkter.
- Webbaserade bedömningssystem (Vem vill egentligen ha dem?)
- Eleverna har rätt att veta hur de ligger till (men viktigare är att de vet hur de ska göra för att bli bättre).
- Betyg är en adekvat motivationsfaktor för ganska få elever.
- Bara för att många gör det betyder det inte att det är rätt.

Grundläggande faktorer för lärande i skolan

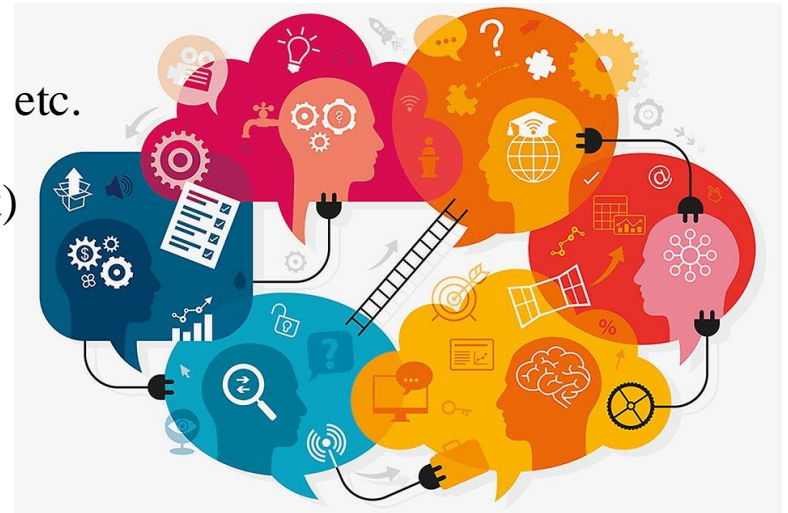
Minne och kognition: neurobiologiska mekanismer och minneskapacitet

Psykologiska faktorer: motivation och självreglering av handlingar

Interpersonella faktorer: samarbetet elever emellan, stämning i klassrum, etc.

Emotionella faktorer: ängslan, arbetsglädje, etc.

(Källkvist)

Skollagen, kap 1

Syftet med utbildningen inom skolväsendet

4 § Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande individer och medborgare.

Skolförordningen, kap 5

2 § Eleverna ska genom **strukturerad undervisning** ges ett kontinuerligt och **aktivt lärarstöd** i den omfattning som behövs för att **skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas** och **i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.**

Boktips

Vad är på gång?

Mina råd inför planeringen av hur ni ska betygsätta

- Ta med alla tänkbara (och otänkbara!) faktorer i beräkningarna.
- Tänk på att validitet är något mångfacetterat.
- När ni tror att ni har koll på allt så har ni fel!

Lnu.se